

Inimkesksus, tõenduspõhisus ja kaasamine



Silver Sternfeldt
2025



Elukeskkonna muutused mõjutavad inimeste igapäevaelu, **heaolu**, identiteeti ja turvatunnet.

Millal kogukonna häält **kuulda võetakse** ja
millal see ka tegelikult **arvesse läheb**?

Lihtne on näidata näpuga, et nemad on NIMBYd
ja on **nagunii kõige vastu**.

Selle asemel, et kedagi “**vastaseks**” tembeldada,
võiks küsida, et **mille poolt** ta on.





Kuidas inimesed kogevad muutusi oma elukeskkonnas?

Emotsionaalne reaktsioon (hirm, viha, lootus).

Kohatunnetus: place attachment, place identity, place meaning.

Võtmeküsimus: kas neid nähakse planeerimisprotsessis "**ekspertidena** oma elukohas"?

Kui inimeste kodukanti midagi planeeritakse, kogevad nad seda sageli väga **isiklikult ja emotsionaalselt**.

See pole ainult "planeering" – **see on nende koht**.

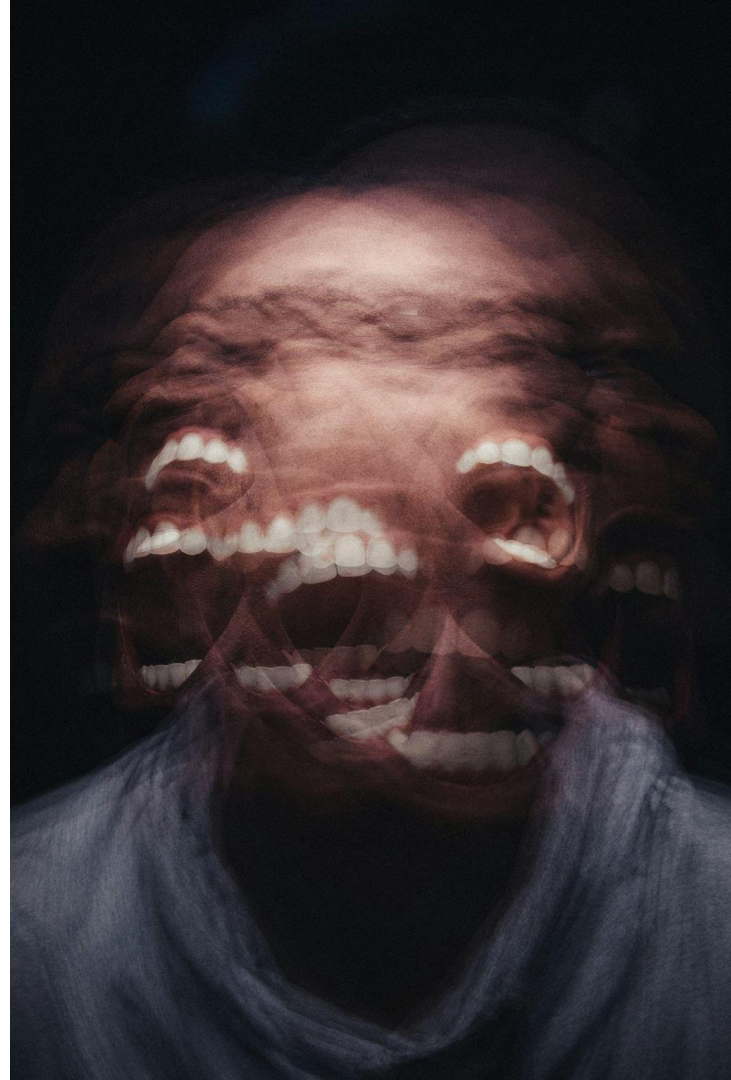
Emotsioonid

Paigakiindumus

Paigaidentiteet

Paiga tähendus

Planeering võib ohustada kõiki neid kihte –
seetõttu on oluline näha kogukonda kui
eksperte oma elukeskkonnas.



Kuigi **NIMBY** sellele viitab, ei ole inimesed automaatselt
kõigi keskkonnamuutuste **vastu**.



Vastuseisu või poolehoiu kujunemine

Saab teada, mida keskkonnas muuta tahetakse.

Tõlgendab keskkonnamuutusega kaasnevaid tulemusi ja mõjusid.

Hindab planeeritavat keskkonnamuutust positiivseks või negatiivseks.

Kohalikku vastuseisu kinnisvaraarendusele võib mõista kui **toimetulekumehhanismi**, mis ilmneb, kui arendused **häirivad** olemasolevaid emotsionaalseid sidemeid kohaga ja **ohustavad** paigapõhist identiteeti.

Sotsiaalne kiindumus

Funktsionaalne kiindumus

Füüsiline kiindumus

Paigakiindumus on indiviidi ja paiga vaheline positiivne **emotsionaalne side**, mille põhiliseks tunnuseks on kalduvus säilitada **lähedus** selle paigaga.



Kohalike vastuseis kinnisvaraarendustele on käsitletav kui iseennast, paika ja kogukonna protsesse ning paiga funktsionaalsust **kaitsev ning säilitav** tegevus olukorras, kus kogukonna **väärtustega** pole osatud või tahetud piisavalt arvestada.



Inimeste heaolu pole ruumiloomet puudutavas seadusandluses käsitletud piisava põhjalikkusega, et vastata **tänapäevasele elustandardile.**

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus:

Keskkonnamõju on tegevusega kaasnev vahetu või kaudne mõju muuhulgas **inimese heaolule.**

§ 20 - keskkonnamõju hindamise aruanne analüüsib kaasnevat keskkonnamõju ka **inimese heaolule.**

Keemiliste, füüsikaliste või bioloogiliste mõõtmistega ei saa hinnata, kas inimese **heaolu** on keskkonnamuutuse puhul tagatud või mitte, kui ei uurita **inimest ennast**.

Seda võiks aidata hinnata näiteks **paigakiindumuse, taastumise või hoiakute** uurimine.

Paigakiindumuse taga võiks peituda just **taastumist** võimaldavad regulatiivsed mehhanismid.

Taastav keskkond toetab lõõgastumist ja annab nendele vaimsetele ressurssidele **puhkust**, mis on ära väsinud.



Keskkonnast teeb restoratiivse keskkonna **vaba tähelepanu** avaldumine ja **suunatud tähelepanu** kahanenud vajadus.

Kuigi suur osa taastumise uuringutest on keskendunud looduslikele keskkondadele, ei toimu taastumine tingimata ainult looduses, vaid muuhulgas ka inimeste **lemmikpaikades**.



Tähelepanu taastumise teooria (Kaplan, 1995)

Stressi maandamise teooria (Ulrich, 1991)

Isemääramise teooria (Deci & Ryan, 1985)

Kogukond ei ole monoliitne – **erinevad vaated ja huvid.**

Varajane ja **läbipaistev** suhtlus = väiksem vastasseis.

Täenduslik kaasamine = **kuulamine** ja **arvestamine**, mitte ainult info edastamine.

Vajadus tõlkida planeeringu keel “**inimkeelde**”.

Elukeskkond on inimestele oluline mitte ainult funktsionaalses, vaid ka **emotsionaalses** ja **sotsiaalses** mõttes.

Selleks, et kavandada **inimkeskseid** ja **tõenduspõhiseid** keskkondi, on vaja uusi mõisteid.

Täna!

